

דגשים לעריכת דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לרבעון השלישי לשנת 2024

מחלקת רגולציה וניהול סיכונים
המחלקה המקצועית

KPMG סומך חייקין

ימים של
ביחד

אוקטובר 2024

מסמך הדגשים נועד לרכז עדכונים שחלו לאחרונה ואשר עשויים להשפיע על תמצית הדוחות הכספיים ביניים של תאגידים בנקאיים לרבעון השלישי לשנת 2024, וביניהם:

עמודים 4-9 השפעת התמשכות מלחמת חרבות ברזל – השפעות אפשריות על הדוחות הכספיים, דגשים פיקוחיים שפורסמו בעקבות המלחמה
עמודים 16-18 טיוטת עדכון הוראת נב"ת 313 בנושא חשיפות גדולות
עמודים 19-21 עדכון גילוי על סיכון ריבית וגילוי על סיכון נזילות ומימון

השפעת המצב הבטחוני בישראל על הדיווח הכספי

מבוא – מלחמת "חרבות ברזל" (1/3)

נושאים עיקריים

מלחמת "חרבות ברזל" והשפעותיה האפשריות על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים והסולקים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

ביום 7 באוקטובר 2023 התעוררה ישראל למתקפת טרור רצחנית שביצע ארגון הטרור חמאס מעזה ובתגובה לכך פתחה במלחמת "חרבות ברזל" (להלן – "המלחמה"). המלחמה התרחבה לגזרות נוספות כאשר המרכזית בהם היא זירת לבנון. במהלך קיץ 2024 חלה אסקלציה דרמטית בעימות בין ישראל לבין ארגון הטרור חיזבאללה. במסגרת ההסלמה איומים ביטחוניים נוספים נשקפים גם מזירות נוספות במזרח התיכון, לרבות שיגור טילים ומל"טים מתאבדים מאזור תימן, עיראק, סוריה ואיראן.

להימשכות המלחמה לאורך השנה האחרונה השפעה משמעותית על המשק ועל הגידול בסיכון ביטחוני-מקומי והסיכון הגיאוגרפי. סיכונים אלה באים לידי ביטוי בהשפעה על שערי חליפין בשוק המט"ח, מחירי הסחורות ולעתים השפעה שלילית על תאבון המשקיעים הזרים לבצע השקעות בארץ.

בנוסף, גיוס מילואים רחב היקף, פינוי מאות אלפי תושבים מבתיים, עליה משמעותית בהוצאות הביטחון והחימוש ותשלומי פיצויים ממשיכים להשפיע ביתר שאת על הכלכלה הישראלית. בין הענפים המרכזיים שנפגעו ניתן למנות את ענף החקלאות, הבנייה, התיירות והמסעדות.

שווקים פיננסיים:

שוק המניות בבורסה לניירות ערך בתל אביב מפגין עמידות עם התאוששות ניכרת במרבית המדדים, ואילו שוק המט"ח היטלטל רבות בחודשים האחרונים, בין היתר, בגין אירועים גיאופוליטיים ומלחמת חרבות ברזל.

דגשים

- מומלץ לבחון באופן מתמשך את פרופיל הסיכונים המובילים והמתפתחים וחומרת הסיכונים אליהם חשוף הבנק.

מבוא – מלחמת "חרבות ברזל" (2/3)

נושאים עיקריים

מלחמת "חרבות ברזל"
והשפעותיה האפשריות
על הדוחות הכספיים
של התאגידים הבנקאיים
והסולקים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

דירוג אשראי מדינת ישראל:

הימשכות המלחמה וקיומם של סיכונים ביטחוניים רבים, יחד עם זעזועים גיאופוליטיים, מתחים תוך ממשלתיים ועליה בגירעון הממשלתי הובילו לעלייה בסיכון האשראי של המדינה המתבטאת בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים.

כתוצאה מהנסיבות שנוצרו, הודיעה חברת הדירוג פיץ' באוגוסט 2024 כי היא מורידה את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של A. כמו כן, חברת הדירוג מודי'ס החליטה בספטמבר 2024 לבצע הורדה כפולה של דירוג האשראי של מדינת ישראל, שכעת עומד ברמה של Baa1. עמדה שמרנית נקטה גם חברת דירוג האשראי S&P כאשר הורידה את דירוג האשראי של ישראל בדרגה אחת מדרגה A+ לדרגה A. בנוסף, שלושת סוכנויות הדירוג הצמידו לדירוג תחזית שלילית.

להורדת הדירוג עשויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים ובין השאר על קביעת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות, הפרשה להפסדי אשראי ויחסי הלימות ההון.

דגשים

- ראו גילוי מוצע בדוחות לדוגמה של תאגידים בנקאים לתקופות ביניים לשנת 2024 בדבר מלחמת "חרבות ברזל" בביאור מדיניות חשבונאית ובביאור הון והלימות הון.
- בנוסף, מומלץ לבחון השפעות על תכנון ההון.

מבוא – מלחמת "חרבות ברזל" (3/3)

דגשים

- מומלץ להמשיך בחינה של אופן היישום מתווה של בנק ישראל על תהליכי טיפול בלקוחות המתקשים פיננסית.

פירוט

פעולות בנק ישראל:

במטרה להמשיך ולסייע לאוכלוסייה בהקלות תזרימיות לצד ההיערכות לחזרת הלקוחות לשגרת תשלומים סדירה, החליט בנק ישראל להאריך את המתווה שאומץ על ידי הבנקים כבר בראשית המלחמה בשלושה חודשים נוספים עד לתום שנת 2024 תוך ביצוע התאמות באוכלוסיית ה'מעגל הראשון' (ראו פירוט בהמשך).

על התאגידים הבנקאיים להמשיך לוודא כי דוחותיהם הכספיים מספקים ביטוי וגילוי נאותים להשפעות המלחמה על תוצאות פעילויותיהם, מצבם הכספי, ההתפתחות בסיכונים אליהם הם חשופים והאופן שבו מנוהלים סיכונים אלו. בפרט, הכנת הדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2024 עשויה לדרוש התייחסות לסוגיות משמעותיות הדורשות הפעלת שיקול דעת, לרבות בנושאים של הערכת סיווג ומדיניות סיווג חובות שעברו שינוי והפרשות להפסדי אשראי, שינוי תנאים של מכשירי חוב ובחינת ירידות ערך השקעות, עדכון של תחשיבים והערכות אקטואריות, אופן ההכרה בתרומות והטבות שניתנו, יישום חשבונאות גידור וכן שינויים בהסכמים.

בנוגע להוראות ודגשים פיקוחיים הרלוונטיים למלחמת חרבות ברזל אשר פורסמו בחוזרי דגשים קודמים, ראו חוזר דגשים לדיווח כספי לרבעון השני לשנת 2024.

נושאים עיקריים

מלחמת "חרבות ברזל" והשפעותיה האפשריות על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים והסולקים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

הוראות ודגשים פיקוחיים שפורסמו בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" (1/3)

נושאים עיקריים

עדכונים רגולטוריים
וצעדי בנק ישראל לאור
מלחמת "חרבות ברזל"

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

- החל מהרבעון הרביעי לשנת 2023 פרסם בנק ישראל מספר מכתבים הוראות ודגשים פיקוחיים לאור כרוץ מלחמת "חרבות ברזל". לפירוט נרחב אודות העדכונים והשינויים שפורסמו ראה מסמך דגשים לשנת 2023 ולרבעון הראשון והשני לשנת 2024.
- בנוסף לכך, במהלך הרבעון השלישי לשנת 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים שורת עדכונים ושינויים נוספים, וביניהם:
- **מכתב הפיקוח לדגשים בקשר לגילוי בדוחות הכספיים לרבעון שני ואילך - ביום 21 ביולי 2024** פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב לתאגידים בנקאיים ולסולקים בנושא דגשים נוספים לגילוי בדוחות לציבור החל מהרבעון השני של שנת 2024 ואילך בקשר להשפעת מלחמת חרבות ברזל. בהתאם לאמור במכתב, על התאגידים הבנקאיים להמשיך וליישם בדוחותיהם הבאים את הדגשים שנכללו במכתבי הפיקוח מיום 9.11.2023 ומיום 2.1.2024 (לפרטים אודות מכתבים אלה ראה חוזר דגשים לשנת 2023), תוך התאמה למתכונת הגילוי שנכללה בנספח למכתב זה. להלן פירוט דגשים ועדכונים עיקריים בקשר לדרישות הגילוי שנכללו במכתב:
- ✓ **נדרש לפרט את עיקרי המדיניות של התאגיד הבנקאי לביצוע הערכות הסיכון והסיווג של חובות שעברו שינוי בתנאים, לרבות מידע על האינדיקטורים העיקריים, איכותיים וכמותיים, המשמשים לצורך הערכת איכות האשראי של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים;**

דגשים

- מומלץ לבחון את השפעת הרחבת המתווה וכן צעדים שמבצע הבנק בנוגע לתמיכה באוכלוסיות שהושפעו מהמלחמה על הגילויים בדוחות הכספיים.

הוראות ודגשים פיקוחיים שפורסמו בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" (2/3)

נושאים עיקריים

עדכונים רגולטוריים וצעדי בנק ישראל לאור מלחמת "חרבות ברזל"

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

- ✓ בהמשך לדרישה למתן גילוי על עיקרי המדיניות לביצוע הערכת הסיכון והסיווג של חובות שעברו שינויים בתנאים, נוספה הבהרה כי על רקע התמשכות של המלחמה עולה החשיבות של קיום ויישום מדיניות סדורה בנושא האמור;
- ✓ מדיניות נאותה בהקשר זה מתייחסת ככלל לנושאים כמו מצב הלווה או החוב במועד השינוי (לדוגמה, יכולת ההחזר של הלווה, היקף וחומרת הפיגור והסיווג במועד השינוי), עומק והיקף הוויתור שהוענק במסגרת שינוי התנאים, היסטוריית הפירעון של הלווה, היקף התמיכה שהלווה צפוי לקבל מהמדינה כאשר רלוונטי, ולכל נושא אחר אשר רלוונטי להערכה האם הגביה של הקרן ושל הריבית לפי התנאים החדשים מובטחת באופן סביר;
- ✓ עדכון והרחבה של מתכונת הגילוי בקשר לפירוט ההטבות לציבור שניתנו בתקופת המלחמה כך שבין היתר, יינתן גילוי נפרד להטבות במהלך התקופה השוטפת ותקופות קודמות, הפרדה בין הטבות שניתנו ללווים בקשיים פיננסיים לבין הטבות ללווים שאינם בקשיים פיננסיים וכן גילוי נפרד אודות יתרת אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה.
- הרחבת מתווה הסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות המלחמה – לאחר הערכות מצב שהתקיימו בבנק ישראל ובהתאם לכך שהמלחמה נמשכת ומשפיעה על לקוחות רבים בהיבט הכלכלי, [הודיע בנק ישראל](#) על הרחבת המתווה, שאומץ ע"י הבנקים ובו, בין היתר:

דגשים

- מומלץ לבחון את השפעת הרחבת המתווה וכן צעדים שמבצע הבנק בנוגע לתמיכה באוכלוסיות שהושפעו מהמלחמה על הגילויים בדוחות הכספיים.

הוראות ודגשים פיקוחיים שפורסמו בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" (3/3)

נושאים עיקריים

עדכונים רגולטוריים
וצעדי בנק ישראל לאור
מלחמת "חרבות ברזל"

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

1. **הארכת תוקף המתווה הקיים** בשלושה חודשים נוספים, עד ליום 31.12.24, לשתי קבוצות האוכלוסייה - מעגל ראשון ומעגל שני כאשר בוצעה התאמה לאוכלוסיית הזכאים במעגל הראשון בהתייחס לתושבי הדרום כך שההקלות במסגרת המתווה יינתנו לתושבים המתגוררים או בעלי עסק הממוקם בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה (במקום עד 30 ק"מ שהיה עד כה);
2. בהתייחס לדחיית **תשלומי** הלוואות צרכניות ועסקיות:
 - התקופה להגשת הבקשות לדחיית הלוואות במסגרת המתווה, תוארך בשלושה חודשים עד לסוף שנת 2024.
 - תקופת הדחייה המצטברת המקסימלית תהיה 9 חודשים לכל הלוואה.
 - חרף האמור תתאפשר דחיית תשלומי הלוואות ומשכנתאות לתקופה של עד 12 חודשים במצטבר לאוכלוסיות הבאות:
 - אוכלוסייה שמתגוררת או בעלת עסק באחד מהיישובים בצפון אשר פונו על ידי גורם רשמי נכון לתאריך 7.11.23 ואוכלוסייה שמתגוררת באחד מהיישובים בצפון אשר התקבלה החלטת ממשלה לפנות את היישוב אך טרם פונה בפועל, בהתאם לרשימה המופיעה באתר בנק ישראל.
 - חיילי מילואים הנמצאים בשירות מילואים פעיל בתקופת המתווה המעודכן, קרי בין התאריכים 1.10.24-31.12.24.

דגשים

- יובהר, כי המתווה שגובש מציג את תנאי המינימום בדחיית ההלוואות וכל בנק רשאי להרחיבו לטובת לקוחותיו ולבקשתם.
- מומלץ לבחון את השפעת הרחבת המתווה וכן צעדים שמבצע הבנק בנוגע לתמיכה באוכלוסיות שהושפעו מהמלחמה על הגילויים בדוחות הכספיים.

הוראות הפיקוח על הבנקים ועדכוני תקינה חשבונאיים שנדרש ליישם ברבעון השלישי לשנת 2024

החזקה בנכסים דיגיטליים עבור אחרים - תחולת SAB 121

נושאים עיקריים

עדכון בנוגע לתחולת SAB 121 על עסקאות הכוללות החזקה בנכסים דיגיטליים עבור אחרים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

במרץ 2022 פורסם [SAB 121](#) (להלן – "הפרסום") אשר מתייחס לטיפול החשבונאי במצב בו ישות מתקשרת בעסקאות הקשורות בנכסים דיגיטליים (למשל, מטבעות קריפטו) המוחזקים עבור משתמשי הפלטפורמה שלה. הפרסום מציין כי אם ישות אחראית על החזקתם ושמירתם של נכסי הקריפטו עבור אחרים, היא נדרשת להכיר בהתחייבות המשקפת את הסיכונים ואי הוודאות הייחודיים הקיימים בהסדרים מסוג זה ובמקביל יוכר נכס. ההתחייבות והנכס ימדדו לראשונה ובכל תקופת דיווח עוקבת בשווי הוגן.

מאז התבצעו כניות יזומות לרשות לניירות ערך בארה"ב בנוגע לתחולתו של הפרסום על עסקאות שונות. במקרים מסוימים, ישויות הוכיחו כיצד הסיכונים ואי הוודאות הספציפיים הנובעים מהעובדות והנסיבות שלהם שונים מאלה המתוארים בפרסום. במסגרת [נאום של נציג רשות לניירות ערך בארה"ב](#) תוארו מספר התייעצויות בהן סגל הרשות הסכים לעמדת החברות כי בנסיבות הספציפיות שתוארו העסקאות לא יהיו בתחולת הפרסום ולפיכך אין להכיר בהתחייבות להגן על נכסי קריפטו המוחזקים עבור אחרים, בין השאר, עסקאות מסוימות בחברת החזקות של בנק.

דגשים

- בנקים נדרשים לבחון את פרופיל הסיכונים שלהם בנוגע להחזקה ושמירה של נכסי קריפטו, ולקבוע על בסיס הנתונים והמצגים האם פעילות זו נמצאת בתחולת SAB 121.

עדכון קובץ שאלות ותשובות בנושא הלימות ההון

נושאים עיקריים

עדכון שאלה ותשובה
בנוגע לסיווג גופים כ-
PSE לצורך מדידה
והלימות ההון

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

ביום 21 באוגוסט 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון קובץ שאלות ותשובות בנושא הלימות ההון.

במסגרת החוזר עודכנה התשובה בנוגע להגדרה של בנק הדואר ומקורות חברת מים כישויות סקטור ציבורי (PSE) אשר זכאיות לטיפול מוטב בדרישות ההון.

בנק ישראל עדכן את האמור בשאלה והתשובה כך שהוא מחק התייחסות ספציפית שהייתה קיימת לגופים אלה ככשירים להיחשב כ-PSE וקבע הנחיה גורפת כי לגבי כל סוגי הגופים האחריות מוטלת על הבנק לקבוע האם הם כשירים להיחשב ל-PSE בהתאם להוראות בנק ישראל ובמקרה שיש ספק נקבעה חובה ליישם טיפול שמרני.

תחילה:

העדכון נכנס לתוקף מיום פרסום החוזר.

דגשים

- בהתאם לאמור בשו"ת, בנקים וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לקבוע קריטריונים למדידת תחרות בסקטור הפרטי.
- בנוסף, נדרש התאגיד הבנקאי לייסד ולתחזק נהלים כנימיים למעקב אחר שינויים אפשריים באופי ובמהות הפעילות של החברה, בהרכב הבעלות והתפתחות של תחרותיות בסקטור הפרטי.

הוראות הפיקוח על הבנקים הקשורות לדיווח כספי ועדכוני תקינה חשבונאיים שנכללו בחוזרים קודמים

להלן רשימה של נושאים שעשויים להשפיע על הדיווח הכספי ושנכנסו לתוקף בשנת 2024, ואשר פורטו במסגרת חוזר הדגשים לדיווח כספי של תאגידים בנקאיים שפורסמו ברבעונים הקודמים:

מספר סידורי	נושא	עדכון	מועד תחילה
1.	שינויים בשיעורי המס	במרץ 2024 עבר בכנסת <u>חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב</u> (הוראת שעה - חרבות ברזל), <u>תשפ"ד-2024</u> , לפיו בנק שאינו בעל היקף פעילות קטן ישלם לאוצר המדינה בהתייחס לתקופה שמיום 1 באפריל 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2025 תשלום שנתי בסכום השווה ל 6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל. השפעת החוק על המיסים השוטפים הוכרה החל מהרבעון הראשון לשנת 2024.	1.1.2024
2.	שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים	עדכון תקינה 02-2022 בנושא <u>שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים</u> . בין היתר, החלפת המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" במונח "שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים", עדכון ההגדרות ודרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור לגבי חובות אלה.	1.1.2024
3.	מידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים עם חסימת סחירות	<u>העדכון</u> מבהיר כי חסימת סחירות חוזית על נייר ערך הוני מהווה חסימה ספציפית לישות ואינה חלק מיחידת מדידה החשבונאית של נייר הערך כאמור ולכן לא תילקח בחשבון במדידת השווי ההוגן. כמו כן, העדכון הדגיש כי לא ניתן להכיר ולמדוד בנפרד את חסימת הסחירות החוזית.	1.1.2024

מספר סידורי	נושא	עדכון	מועד תחילה
4.	שינויים בשיעורי מס השכר והרווח וטיוטת לוחות תמורה	באפריל 2024 פורסם ברשומות צו הקובע את העלאת מס השכר והרווח מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. בהתאם, על התאגידים הבנקאיים לשקלל את השינוי בשיעור מס השכר והרווח בחישוב שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך. בנוסף, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, בהערכה האקטוארית יש להשתמש במידע העדכני, המהימן והטוב ביותר שקיים בידי הבנק ולצורך כך יש להיעזר בעדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה וביטוחי החיים.	1.4.2024
5.	גילוי בדבר מדיניות חשבונאית	תאגידים בנקאיים התבקשו לעדכן את ביאור המדיניות החשבונאית בדוחות המופיע תחת כותרת "עקרונות הדיווח הכספי" החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2024, ובדוחות כספיים רבעוניים ושנתיים שיפורסמו לאחר מכן, בשינויים המחויבים, על מנת ליצור אחידות.	1.4.2024
6.	חוזר בדבר שיפור הגילוי על סיכוני ריבית ומגזרי פעילות פיקוחיים	ביום 9 בינואר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא בדבר <u>שיפור הגילוי על סיכוני ריבית ומגזרי פעילות פיקוחיים</u> . העדכון בחוזר בקשר לגילוי על סיכון ריבית כולל הבהרות על הגילוי בדוח דירקטוריון והנהלה על התפתחות הכנסות והוצאות ריבית, הוספת גילוי לרגישות ההון העצמי להשפעת שינוי מקביל של 1% בשיעור הריבית, הרחבת הגילוי הכמותי על השפעת הנחות התנהגותיות מהותיות על החשיפה לסיכון ריבית של התאגיד הבנקאי, גילוי רבעוני חלף גילוי שנתי למידע הכמותי המפורט יותר על סיכון ריבית בדוח על הסיכונים.	30.6.2024

**עדכונים בהוראות הפיקוח
על הבנקים וכן עדכונים
הקשורים להוראות הדיווח
לציבור אשר רלוונטיים
לתקופות הבאות**

טיוטת נוהל בנקאי תקין מס' 313 בנושא חשיפות גדולות (1/3)

נושאים עיקריים

עדכון הגדרות, חישוב החשיפות, מגבלות מינימליות ומכחיתי חשיפות

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

ביום 22 באוגוסט 2024, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה עדכנית של הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 313 בנושא חשיפות גדולות.

במסגרת הטיוטה נכללו עדכונים בקשר להגדרות ההוראה, אופן חישוב החשיפות, מגבלות מינימליות ושימוש בסכומים כשירים להפחתת חשיפות. להלן עיקרי העדכונים בטיוטה החדשה:

■ נקבעו הגדרות חלופיות להגדרות הקיימות בהוראה 313 ובהם:

✓ במקום "לווה" הוגדר "צד נגדי" - ההגדרה אינה כוללת מספר לוויים כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות;

✓ במקום "קבוצת לוויים" הוגדרה "קבוצת צדדים נגדיים קשורים";

✓ במקום "קבוצת לוויים בנקאית" הוגדרה "קבוצת צדדים נגדיים בנקאית". קבוצה זו אינה כוללת תאגיד בנקאי חדש ותאגיד בנקאי בהקמה כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 480;

✓ נוספה הגדרה "חשיפה גדולה" לחשיפה שסכומה עולה על 10% מהון רובד 1 של התאגיד הבנקאי.

✓ לא נקבעו הגדרות חלופיות ל"קבוצת לוויים כרטיסי אשראי" ול"קבוצת לוויים נשלטת" בהוראה 313.

דגשים

- יישום ההוראה כולל תהליך היערכות מורכב והשלכות עסקיות אפשריות ובהם: ניהול חשיפות לא רק בצד האשראי אלא גם בצד של ספקי הגנות האשראי (מנפיקי בטחונות, ערבים וכד), אופן מדידת החשיפות במבני השקעה וחשיפות איגוח.
- תאגידים בנקאיים יידרשו לעדכן את תהליכי הבקרה אחר נאותות הנתונים בדיווח.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום ההוראה.

סיוע ניהול בנקאי תקין מס' 313 בנושא חשיפות גדולות (2/3)

נושאים עיקריים

עדכון הגדרות, חישוב החשיפות, מגבלות מינימליות ומכחית חשיפות

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

חישוב החשיפה וקביעת מגבלות - השינויים המרכזיים הינם באופן חישוב החשיפות ובחלק מהמגבלות המינימליות כמפורט להלן:

- ✓ המגבלות בהוראה 313 על חשיפה ל"קבוצת לוויים כרטיסי אשראי" ול"קבוצת לוויים נשלטת" בוטלו;
- ✓ נקבעה מגבלה בשיעור 25% על חשיפה ללקוח "לא ידוע" – הקביעה של המגבלה על 25% נועדה להקל על הקושי התפעולי הכרוך בהרמת מסך בחשיפה הנובעת מהשקעה במבנים;
- ✓ נקבעה המגבלה בשיעור מוגדל של 25% על חשיפה לבנק או למבטח מחו"ל עם דירוג A- ומעלה (חלף 15%) – דבר שנועד לאפשר את המשך רכישת הגנות האשראי מישויות אלו;
- ✓ בוטלה המגבלה שנקבעה בהוראה 313 על חשיפה לקבוצת לוויים כרטיסי אשראי וזו נותרה כפופה למגבלה הכללית על קבוצת צדדים נגדיים קשורים;
- ✓ תאגיד בנקאי חדש ותאגיד בנקאי בהקמה הוחרגו ממגבלת קבוצת צדדים נגדיים בנקאית ונתרו כפופים למגבלות על צד נגדי ועל קבוצת צדדים נגדיים קשורים.
- ✓ נקבעו דרישות ייחודיות של מדידת גובה החשיפה בגין חשיפות בתיק למסחר וכן בגין חשיפות למבני השקעה ומבני איגוח.

דגשים

- יישום ההוראה כולל תהליך היערכות מורכב והשלכות עסקיות אפשריות ובהם: ניהול חשיפות לא רק בצד האשראי אלא גם בצד של ספקי הגנות האשראי (מנפיקי בטחונות, ערבים וכד'), אופן מדידת החשיפות במבני השקעה וחשיפות איגוח.
- תאגידים בנקאיים יידרשו לעדכן את תהליכי הבקרה אחר נאותות הנתונים בדיווח.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום ההוראה.

טיוטת נוהל בנקאי תקין מס' 313 בנושא חשיפות גדולות (3/3)

נושאים עיקריים

עדכון הגדרות, חישוב החשיפות, מגבלות מינימליות ומכחית חשיפות

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

▪ **מכחית החשיפות** - הורחב היקף הפחתות החשיפה לעומת מה שהיה מוכר בסעיף 5 להוראה 313 המקורית. במקביל להפחתת סכום החשיפה בגין טכניקת הפחתת סיכון אשראי כשירה, נדרש התאגיד הבנקאי להכיר בחשיפה לספק ההגנה בגובה הסכום בו הופחתה החשיפה לצד הנגדי המקורי. הדרישה נועדה למנוע ריכוזיות לצדדים נגדיים המספקים הגנה.

תחילה:

- ✓ בהתאם לטיוטה, תחילת ההוראה לא יאוחר מיום 1 בינואר 2026.
- ✓ תאגיד בנקאי רשאי ליישם הוראה זו לפני מועד התחילה, ובלבד שיישם את כל דרישות ההוראה במלואן.
- ✓ ככל ונוצרה חריגה ממגבלת חשיפה גדולה בגין חשיפה קיימת, כתוצאה מכניסה לתוקף של הוראה זו, יוקטן סכום החריגה בשיעורים רבעוניים שווים תוך שנתיים ממועד פרסום הוראה זו.
- ✓ עד ליום 1.1.2027 רשאי התאגיד הבנקאי ליישם את האמור ברישא סעיף 30.44 (הרמת מסך בהשקעה במבנה כדי לזהות את נכסי הבסיס) לפי סף העולה על 0.5% מהון רובד 1 של התאגיד הבנקאי וזאת במקום רף של 0.25% שנקבע בהוראה.

דגשים

- יישום ההוראה כולל תהליך היערכות מורכב והשלכות עסקיות אפשריות ובהם: ניהול חשיפות לא רק בצד האשראי אלא גם בצד של ספקי הגנות האשראי (מנפיקי בטחונות, ערבים וכד), אופן מדידת החשיפות במבני השקעה וחשיפות איגוח.
- תאגידים בנקאיים יידרשו לעדכן את תהליכי הבקרה אחר נאותות הנתונים בדיווח.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום ההוראה.

גילוי על סיכון ריבית, סיכון נזילות ומימון ועל סיכון תפעולי (1/3)

נושאים עיקריים

עדכון דרישות הגילוי על
סיכון ריבית, סיכון
נזילות ומימון וסיכון
תפעולי

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

ביום 8 בספטמבר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא גילוי על סיכון ריבית וגילוי על סיכון נזילות ומימון (הוראות הדיווח לציבור).

במסגרת הטיוטה בוצעו עדכונים בהוראות הדיווח לציבור במטרה לקבוע מסגרת גילוי מורחבת ומותאמת להשגת גילוי אפקטיבי ומקיף בניהול סיכונים ריבית, נזילות ומימון וכן להתאים את דרישות הגילוי לפרסום הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 333 (סיכון ריבית בתיק הבנקאי) והוראה 206 (מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי). העדכונים בהוראות הדיווח לציבור כוללים, בין היתר:

- **סיכון נזילות ומימון** – התאמת הגילוי בדוח דירקטוריון והנהלה בהתאם לגילוי הניתן בבנקים מובילים בעולם ולעדכונים בדרישות ה-SEC ובפרט:
 - ✓ הרחבת הסקירה ליכולת הבנק לעמוד בצרכי המזומנים שלו, על מקורות המימון שעומדים לרשותו ועל אופן ניהול החשיפה לסיכון, לרבות מדדי הסיכון והתרחישים השונים המשמשים אותו בניהול הסיכון.
 - ✓ גילוי על יכולת הבנק לייצר או להשיג סכומי מזומנים מספקים תוך התייחסות לאירועים, מגמות, או גורמי חוסר וודאות שצפויים להביא לשינויים מהותיים במצב הנזילות של הבנק, ובפרט יש לכלול תיאור של צרכי המזומנים המהותיים של הבנק, ודיון במקורות המימון הצפויים שבהם יעשה שימוש כדי לעמוד בצרכי מזומנים אלה, תוך התייחסות לשינויים צפויים מהותיים בהרכב ובעלות היחסית של מקורות אלה.

דגשים

- יישום דרישות הגילוי החדשות דורשות תהליך היערכות מימוני ותפעולי וכן הטמעת תהליכי בקרה אחר נאותות הגילוי.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום דרישות הגילוי.

גילוי על סיכון ריבית, סיכון נזילות ומימון ועל סיכון תפעולי (2/3)

נושאים עיקריים

עדכון דרישות הגילוי על
סיכון ריבית, סיכון
נזילות ומימון וסיכון
תפעולי

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

- **סיכון ריבית** – התאמת הגילויים בדוח דירקטוריון והנהלה ובדוח על הסיכונים ובהם:
 - ✓ **דוח דירקטוריון והנהלה** - הורחבה הדרישה לדיון על התפתחות החשיפה לסיכון הריבית לפי מידע כמותי על ניתוח רגישות ועל החשיפה הכוללת לשינויים בשיעורי הריבית, ולפי מדדים כמותיים עיקריים אחרים המשמשים את התאגיד הבנקאי בניהול הסיכון, תוך התייחסות להשפעת הנחות התנהגותיות על החשיפה.
 - ✓ **נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים** - דרישות הגילוי הותאמו לדרישות הגילוי לפי מסמכי באזל והוראה 333 וביניהם:
 - תרחישי הרגישות לסיכון ריבית עודכנו בהתאם לתרחישי הזעזוע הסטנדרטיים בהוראה 333. לאור הגילוי המקובל בדוחות של בנקים בעולם יינתן גילוי גם על שינויים מקבילים של עלייה וירידה של 1% בשיעור הריבית. עודכן המונח "פיקדון לפי דרישה".
 - במסגרת נספח 9 בדוח על הסיכונים בדבר חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית נוסף פירוט על החשיפה לריבית של נכסים פיננסים והתחייבויות פיננסיות לפני ולאחר השפעת הנחות התנהגותיות, נוסף פירוט על החשיפה לריבית של אשראי לדיור ובוצעה התאמה של התקופות לפירעון המוצגות בגילוי.

דגשים

- יישום דרישות הגילוי החדשות דורשות תהליך היערכות מיכוני ותפעולי וכן הטמעת תהליכי בקרה אחר נאותות הגילוי.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום דרישות הגילוי.

גילוי על סיכון ריבית, סיכון נזילות ומימון ועל סיכון תפעולי (3/3)

נושאים עיקריים

עדכון דרישות הגילוי על
סיכון ריבית, סיכון
נזילות ומימון וסיכון
תפעולי

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

- **סיכון תפעולי** – דרישות הגילוי בדוח על הסיכונים הותאמו לדרישות הגילוי לפי מסמכי באזל ולכללים שנקבעו בהוראה 206 החדשה (מתכונת גילוי על נתוני הפסד היסטוריים, על האינדיקטור העסקי ורכיבי המשנה שלו ועל דרישות ההון המזעריות בגין סיכון תפעולי).

תחילה והוראות מעבר:

- ✓ **גילוי על סיכון נזילות ומימון:** דרישות הגילוי המעודכנות יחולו על דוחות שנתיים ורבעוניים מיום 31.12.2024 ואילך. עם זאת, בדוחות הרבעוניים בשנת 2025 לא נדרש לתת גילוי על מספרי השוואה המקבילות לשנת 2024, אם המידע אינו זמין. כמו כן, בדוח לשנת 2024 ובדוחות הרבעוניים לשנת 2025 תאגיד בנקאי רשאי לא לתת את הגילוי הנפרד במתכונת הביאור על תזרימי מזומנים בגין פיקדונות של משקי בית ועסקים קטנים.
- **גילוי על סיכון ריבית:** דרישות הגילוי המעודכנות יחולו על דוחות שנתיים ורבעוניים מיום 31.12.2025 ואילך.
- **גילוי על סיכון תפעולי:** דרישות הגילוי המעודכנות יחולו על דוחות שנתיים מיום 31.12.2026 ואילך. עם זאת, תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת גילוי על נתוני הפסד היסטוריים המתייחסים לשנת 2025 או לשנים שקדמו לה.

דגשים

- יישום דרישות הגילוי החדשות דורשות תהליך היערכות מיכוני ותפעולי וכן הטמעת תהליכי בקרה אחר נאותות הגילוי.
- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום דרישות הגילוי.

הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכוני מודלים (1/2)

נושאים עיקריים

הוראת ניהול בנקאי
תקין לקביעת סטנדרטים
לניהול סיכון מודלים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים
וסולקים

פירוט

ביום 21 לאוגוסט 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי של בנק ישראל לקביעת הוראה 369 בנושא ניהול סיכון מודלים.

ההוראה מבוססת בעיקרה על הנחייה של הרגולטורים האמריקאים "Supervisory Guidance On Model Risk Management" מאפריל 2011 והיא מחליפה את מכתב המפקח על הבנקים בנושא מיום 17.10.2010. התפישה בהוראה החדשה הינה שיש לנהל סיכון מודל בדומה לניהול סיכונים מסוגים אחרים, לרבות אחריותם של הדירקטוריון וההנהלה הבכירה לפיקוח, לבקרה ולניהול הסיכון, וכן מעורבות של שלושת קווי ההגנה בניהול הסיכון. ההוראה אף משקפת, בין השאר, תפישה רחבה יותר לגבי תהליך תיקוף מודלים.

ההוראה כוללת מספר הנחיות עיקריות ובהן:

- ההוראה חלה על כל מודל כמשמעות המונח בהוראה, לרבות מודלים של ספקים שמספקים את השירות במיקור חוץ.
- יישום ההוראה ייעשה בהתאם למורכבות המודלים שבשימושם וחשיבותם, וכן בהתאם לסוג, מורכבות וסיכון המודל הספציפי. לגבי מודלים במיקור חוץ יחולו בנוסף ההוראות שנקבעו בהוראה A359.
- ההוראה חלה על תאגידים בנקאיים וכל התאגידים שבשליטתם, וכן על בעלי רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגידים שבשליטתם. בנקי חוץ יישמו את ההוראה לגבי מודלים מקומיים שאינם בשימוש של בנק האם או מודלים של בנק האם שעברו התאמות מקומיות משמעותיות.

דגשים

- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום דרישות ההוראה.

הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכוני מודלים (2/2)

נושאים עיקריים

הוראת ניהול בנקאי תקין לקביעת סטנדרטים לניהול סיכון מודלים

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

- המונח מודל מתייחס לשיטה כמותית המיישמת תיאוריות סטטיסטיות, כלכליות, מימוניות או מתמטיות, טכניקות והנחות לצורך עיבוד של נתוני קלט לכדי פלט. הגדרה זו נותרה ללא שינוי אך הובהר כי המודלים כוללים מודלים מבוססי בינה מלאכותית.
- נקבעו סטנדרטים למסגרת ניהול סיכוני מודל וממשל תאגידי תקין לניהול סיכוני המודלים.

תחילה והוראות מעבר:

- ✓ תחילת ההוראה בתום שנה מיום פרסומה (21.8.25 להלן – "יום התחילה"); ואולם לגבי מודל בודד אשר נעשה בו שימוש ערב פרסום ההוראה (להלן – "מודל קיים"):
 - היה המודל מודל מהותי (בהתאם להגדרות של התאגיד הבנקאי) – בתוך שישה חודשים מיום התחילה; ואולם, במקום תיקוף ראשוני (ככל שלא בוצע), יבצע התאגיד הבנקאי תיקוף מקיף למודל זה.
 - מודל אחר – בתוך 18 חודשים מיום התחילה.
- ✓ איתר תאגיד בנקאי מודל קיים לאחר יום פרסום הוראה זו (21.8.24) – רשאי הוא להשלים את כל התהליכים הנדרשים לפי הוראה זו בתוך שנה ממועד איתורו או בתוך שנה מיום התחילה, לפי המאוחר.

דגשים

- מומלץ להיוועץ עם מחלקת רגולציה במשרדנו בתהליך ההיערכות ליישום דרישות ההוראה.

דוח פרטני על הלוואות לדיר - מיחזורים, פיגורים ופירעון מוקדם

נושאים עיקריים

הוראת דיווח לפיקוח חדשה בנושא הלוואות לדיר

למי רלוונטי?

תאגידים בנקאיים וסולקים

פירוט

ביום 17 ביולי 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת הדיווח לפיקוח חדשה בנושא "דוח פרטני על הלוואות לדיר - מיחזורים, פיגורים ופירעון מוקדם".

הרקע לפרסום ההוראה הוא פעילות בנק ישראל על רקע קידום שוק האיגוח בישראל. חקיקת האיגוח, שנועדה לספק ודאות לשחקנים במשק ולמזער סיכונים נלווים, מצויה בשלבים מתקדמים ותנאי מקדים והכרחי לביצוע עסקת איגוח הוא היכולת של חברות הדירוג השונות לבצע הערכה של הסיכונים בתיקים הרלוונטיים ולדרג אותם עם בסיס מידע מהימן ורלוונטי.

הוראת הדיווח החדשה נועדה לאפשר פרסום מידע על השוק על מנת לספק בסיס למתודולוגיות הדירוג המקובלות ולספק לפיקוח על הבנקים הערכת סיכונים טובה ומתקדמת יותר של שוק המשכנתאות וכן הנגשה של מידע חשוב על האשראי לדיר למקבלי ההחלטות.

תחילה: ההוראה תכנס לתוקף על בסיס מדורג:

- דיווח בגין רבעון שלישי לשנת 2024 ידווח עד ליום 31 בדצמבר 2024.
- דיווח בדיעבד בגין רבעון שני לשנת 2024 ידווח עד ליום 31 בינואר 2025.
- דיווח בדיעבד בגין רבעון ראשון לשנת 2024 ידווח עד ליום 28 בפברואר 2025.
- דיווח רטרואקטיבי לשנים 2021–2023, ידווח בקובץ אחד לכל שנה כמפורט להלן:
 - ✓ דיווח בגין שנת 2023 ידווח עד ליום 31 במרץ 2025.
 - ✓ דיווח בגין שנת 2022 ידווח עד ליום 30 באפריל 2025.
 - ✓ דיווח בגין שנת 2021 ידווח עד ליום 31 במאי 2025.

דגשים

- מומלץ להיערך ליישום דרישות ההוראה.

עדכונים בהוראות הפיקוח על הבנקים ובהוראות ניהול בנקאי תקין אשר רלוונטיים לתקופות הבאות שנכללו בחוזרים קודמים

להרחבה וסקירה של
עדכונים בהוראות
הפיקוח על הבנקים
אשר רלוונטיים
לתקופות הבאות וכן
עדכונים הקשורים
להוראות ניהול בנקאי
תקין ואשר נכללו
בתקופות קודמות,
ראו בחוזר הדגשים
לעריכת דוחות כספיים
של תאגידים בנקאיים
לרבעון השני לשנת
2024.

לנוחיותכם מצורף בזה [Quarterly Outlook](#) לרבעון השלישי לשנת 2024 שפורסם על ידי KPMG.

אנשי קשר

יבגניה קרמר

פרינסיפל

ראש מחלקת רגולציה וניהול סיכונים

KPMG סומך חייקין

03-6848814

ekremer@kpmg.com

דני ויטאן

שותף

ראש המחלקה המקצועית

KPMG סומך חייקין

03-6848820

dvitan@kpmg.com

המידע המוצג כאן הוא בעל אופי כללי ואינו מיועד לענות על הצרכים הייחודיים של כל יחיד או ישות. למרות שאנו משתדלים לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותנו להבטיח את עדכניות המידע ביום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד, אין לפעול לפי המידע המוצג ללא ייעוץ מקצועי מתאים לאחר בדיקה מקיפה ויסודית של המצב הספציפי.

KPMG International והישויות המסונפות אליה אינם מספקים שירותים ללקוחות. לאף פירמה חברה אין סמכות לחייב או לקשור את KPMG International, כל ישות הקשורה אליה או פירמה אחרת החברה ברשת, מול צדדים שלישיים, ול- KPMG International או כל ישות קשורה אליה אין סמכות לחייב או לקשור כל פירמה החברה ברשת מול צדדים שלישיים.

© 2024 KPMG סומך חייקין, שותפות רשומה בישראל
ופירמה חברה בארגון הגלובלי של KPMG המורכב מפירמות חברות עצמאיות המסונפות ל- KPMG International Limited, חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות. כל הזכויות שמורות.

השם והלוגו של KPMG הינם סימנים מסחריים אשר השימוש בהם נעשה תחת רישיון של הפירמות החברות העצמאיות בארגון KPMG העולמי.

נדגיש, המסמך אינו מפרט את כל ההוראות הרגולטוריות ואת כל הכללים החשבונאיים אשר פורסמו או נכנסו לתוקף לאחרונה, אלא רק מהווה ריכוז ותזכורת לגבי שינויים עיקריים אשר עשויים להשפיע על הדיווח הכספי בתקופה. בנוסף, מסמך זה אינו מפרט את מלוא הסוגיות העולות מהתקינה החשבונאית החדשה ו/או מההוראות הרגולטוריות החדשות ולכן אינו מהווה תחליף לקריאת התקנים ו/או ההוראות הרגולטוריות במלואם.